

Beiliaid a Swyddogion Gorfodi

Mae'r daflen hon yn dweud wrthyh:

- ble i gael cyngor annibynnol, yn rhad ac am ddim;
- pwy yw beiliaid a swyddogion gorfodi;
- sut maent yn adennill yr arian sy'n ddyledus gennych;
- beth i'w wneud os oes gennych gŵyn yn erbyn beili neu swyddog gorfodi.

Canllawiau yn unig sydd yn y daflen hon. Efallai y bydd angen ichi gysylltu â'r corff y mae arnoch chi arian iddo neu ofyn am gyngor.

Ble gallaf fi gael cyngor?

Gallwch gael cyngor annibynnol, yn rhad ac am ddim gan:-

Y Llinell Ddyledion Genedlaethol, Tricorn House, 5 -53 Hagley Road, Edgbaston, Birmingham, B16 8TP
Rhif ffôn: 0808 808 4000
www.nationaldebtline.co.uk

Y Gwasanaeth Cwnsela am Gredyd i Ddefnyddwyr Rhadffon: 0800 138 1111
e-bost: Contactus@cccs.co.uk

Payplan, Kempton House, Dysart Road, Grantham NG3 7LE
Rhadffon: 0800 085 4 98
e-bost: help@payplan.com

Canolfan Cyngor Ar Bopeth (edrychwch yn yr Yellow Pages neu'r Thompson Local Directory am gyfeiriad a rhifau ffôn)
www.citizensadvice.org.uk

Galw Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol
Rhif ffôn: 0845 345 4345
www.clsdirect.org.uk

Gallwch hefyd ofyn am gyngor i'r:

- corff y mae arnoch chi arian iddo; neu
- dwrnai.

Pwy yw beiliaid a swyddogion gorfodi?

Pobl sydd wedi cael eu hawdurdodi i gymryd a gwerthu eich eiddo er mwyn talu'r arian sy'n ddyledus gennych chi i berson neu gorff yw beiliaid a swyddogion gorfodi. Maent hefyd yn troi pobl allan, ac yn arestio pobl.

Beiliaid llysoedd sirol – caiff y rhain eu cyflogi gan Wasanaeth Llysoedd Ei Mawrhydi (GLIEM), ac maent yn gyfrifol am orchmynion gorfodi drwy adennill arian sy'n ddyledus o dan ddyfarniad llys sirol. Gallant gymryd a gwerthu eich nwyddau er mwyn adennill swm y ddyled. Gallant hefyd fynd ati i feddiannu eiddo a goruchwyllo hynny, a dychwelyd nwyddau o dan gytundebau hurbwrcasu, a chyflwyno dogfennau llys.

Swyddogion gorfodi sifilaidd yn y Llysoedd Ynadon – cânt eu cyflogi gan GLIEM ac maent yn gyfrifol am orfodi gorchmynion llysoedd sirol drwy adennill arian sy'n ddyledus dan ddyfarniad llys sirol. Gallant hefyd gymryd a gwerthu eich nwyddau i adennill y swm sy'n ddyledus o dan ddirwy neu hysbysiad cosb yn y gymuned. Gallant hefyd weithredu gwarantau arestio, carcharu ar draddodi, cadw dan glo ac atafael a godir gan Lys Ynadon o dan unrhyw un o nifer o statudau, yn cynnwys y statudau hynny sy'n ymdrin â gorfodi dirwyon a chosbau yn y gymuned. Gall swyddog gorfodi sifilaidd gyflawni gwarant o'r fath yn unrhyw le yng Nghymru a Lloegr.

Swyddogion gorfodi – (Uchel Lys) mae'r rhain yn gyfrifol am orfodi gorchmynion llys drwy adennill arian sy'n ddyledus o dan ddyfarniad Uchel Lys, neu ddyfarniad llys sirol a drosglwyddwyd i'r Uchel Lys. Gallant gymryd a gwerthu eich nwyddau i glirio swm y ddyled. Gallant hefyd fynd ati i feddiannu eiddo a dychwelyd nwyddau, a goruchwyllo hynny.

Beiliaid trwyddedig – maent yn gorfodi dyledion ar ran sefydliadau fel awdurdodau lleol. Gallant gymryd a gwerthu eich nwyddau i glirio swm y ddyled sydd arnoch. Mae ganddynt dystysgrif hefyd sy'n eu galluogi nhw, a nhw yn unig, i godi atafael am rent, dyledion traffig ffyrdd, y dreth gyngor a threthi annomestig. Ni allant orfodi casglu arian sy'n ddyledus dan orchmynion Uchel Lys neu llys sirol.

Beiliaid anhrwyddedig – mae ganddynt hawl i adennill arian sy'n ddyledus am amrywiaeth o ddyledion drwy gymryd a gwerthu eich nwyddau ond ni allant godi atafael am rent, dyledion traffig ffyrdd, y dreth gyngor na threthi annomestig, na gorfodi casglu arian sy'n ddyledus dan orchmynion Uchel Lys neu llys sirol.

Sut mae beiliaid a swyddogion gorfodi yn adennill yr arian sy'n ddyledus gennych?

- gallant gymryd a gwerthu eich nwyddau i glirio swm dyled a chostau sy'n ddyledus gennych. Mae hyn yn cael ei alw'n 'godi atafael';
- gallant, yn y lle cyntaf, gysylltu â chi dros y ffôn neu drwy lythyr i roi'r cyfle ichi i dalu'r ddyled. Os nad ydych yn ymateb, neu os nad ydych yn cytuno i dalu'r ddyled, byddant yn ymweld â'ch eiddo i gymryd eich nwyddau ond ni fyddant yn gwneud hynny os talwch chi'r hyn sy'n ddyledus. Efallai y gallwch drefnu i dalu'r ddyled drwy randaliadau. Gallwch drafod hyn gyda nhw;
- os byddant yn cymryd eich nwyddau, gallant eu cymryd ar unwaith neu eu gadael yn yr eiddo;

- os byddant yn gadael y nwyddau gyda chi, mae hyn yn cael ei alw'n 'feddiant ar droed'. Mae hyn yn golygu, oni bai eich bod yn cadw at y trefniant i dalu, y bydd ganddynt hawl i ddod yn ôl i'r eiddo ar unrhyw adeg i gymryd y nwyddau a'u gwerthu mewn arwerthiant cyhoeddus. Unwaith y maent wedi cymryd meddiant ar droed ni allwch chi waredu'r nwyddau sydd wedi cael eu hatafael nes bydd y warant wedi cael ei thynnu'n ôl.
- byddant yn ceisio cael y pris gorau am eich nwyddau os ydynt yn eu gwerthu mewn arwerthiant cyhoeddus. Mae'r pris hwn yn cynnwys y ffioedd y mae ganddyn nhw hawl i'w codi, cost mynd â'r nwyddau o'ch eiddo a'r gost o'u gwerthu.

Mae'n bwysig cofio bod prisiau mewn arwerthiant yn is fel arfer na phrisiau'r stryd fawr. Gall y llys ganiatáu i'r nwyddau a gymerir gael eu gwerthu'n breifat yn hytrach nag mewn arwerthiant cyhoeddus. Mae hyn yn cael ei alw'n 'gytundeb preifat'. Dylech ofyn am gyngor i weld a fydd hyn yn bosib.

Ffioedd a godir gan Feiliaid/Swyddogion Gorfodi

Beiliaid llys sirol – bydd y ffioedd sy'n cael eu codi gan y llysoedd sirol am ddefnyddio'r beiliaid yn cael eu hychwanegu at y swm sy'n ddyledus. Bydd unrhyw gostau ychwanegol am fynd â'r nwyddau a'u gwerthu yn cael eu hychwanegu at y swm sydd arnoch chi.

Swyddogion gorfodi sifilaidd Llysoedd Ynadon – nid oes ganddynt hawl i godi mwy arnoch na swm eich dirwy. Gellir ychwanegu unrhyw gostau ychwanegol am fynd â'r nwyddau a'u gwerthu at y swm sydd arnoch chi.

Swyddogion gorfodi – (Uchel Lys) mae ganddynt hawl i godi ffioedd a'u hychwanegu at yr arian sydd arnoch chi.

Beiliaid trwyddedig ac anhrwyddedig – mae ganddynt hawl i godi ffioedd a'u hychwanegu at yr arian sydd arnoch chi.

Beiliaid trwyddedig – wrth gasglu'r dreth gyngor, y tâl cymunedol, atafaelu am rent, dyledion traffig ffyrdd a threthi annomestig, dylent adael copi o'r raddfa ffioedd y gallant eu codi gyda chi pan fyddant yn ymweld â'ch eiddo.

Nid oes gan feiliaid a swyddogion gorfodi hawl i godi mwy arnoch na'r symiau sydd wedi'u nodi am y darn hwnnw o waith yn y raddfa ffioedd.

Nid oes graddfa ffioedd statudol i feiliaid sy'n gorfodi dirwyon Llysoedd Ynadon. Gallwch gysylltu â'r Llys Ynadon yn uniongyrchol i ofyn a oes ganddo raddfa y cytunwyd arni o ffioedd y caiff beiliaid eu codi.

Cwynion am feiliaid a swyddogion gorfodi

Sut gallaf fi gwyno am y ddyled?

Os ydych yn meddwl nad oes arnoch ran neu'r cyfan o'r arian, dylech gysylltu â'r corff sy'n hawlio'r arian gennych e.e. eich cyngor lleol, yr Asiantaeth Cynnal Plant neu'r Llys Ynadon. **Mae'r corff dan sylw wedi dweud wrth y beili neu'r Swyddog Gorfodi fod arnoch chi'r arian hwn, ac nid cyfrifoldeb y beili neu'r swyddog gorfodi yw penderfynu nad yw hynny'n wir.** Dylech wneud yn siŵr fod y rhif cyfrif neu'r cyfeirnod perthnasol gennych wrth law pan fyddwch yn cysylltu â nhw.

Sut gallaf fi gwyno am y ffioedd a godwyd arnaf?

Os ydych yn credu bod y ffioedd a godwyd gan y swyddogion gorfodi (Uchel Lys) yn rhy uchel, gallwch wneud cais i'r Uchel Lys am asesiad manwl o'r ffioedd. Mae hyn yn golygu y bydd y llys yn penderfynu a yw'r ffioedd a godwyd arnoch yn rhesymol ai peidio.

Os ydych yn credu bod y ffioedd a godwyd gan feili trwyddedig neu anhrwyddedig yn rhy uchel, gallwch wneud cais i'r llys sirol am asesiad manwl o'r ffioedd. Mae hyn yn golygu y bydd barnwr rhanbarth yn penderfynu a yw'r ffioedd a godwyd arnoch yn rhesymol ai peidio. Ceir asesiad manwl lle nad yw'r raddfa ffioedd yn nodi swm penodol sydd i gael ei godi.

Bydd gofyn ichi dalu ffi gwneud cais i gael ffioedd y beili wedi'u hasesu. Ond o dan rai amgylchiadau efallai na fydd rhaid ichi wneud hynny oherwydd gallai fod gennych hawl i gael y ffi wedi'i hesgusodi neu ei dileu. Gallwch gael manylion am hyn a beth i'w wneud os na allwch dalu'r cyfan neu ran o'r ffi o unrhyw swyddfa llys sirol. Nid oes modd cael asesiad manwl o ffioedd beiliaid Llys Ynadon.

Dylech ofyn am gyngor gan ganolfan Cyngor Ar Bopeth, Canolfan Gyngori Annibynnol, twrnai neu ganolfan gyfraith cyn mynd i'r llys. Os collwch chi fe allech orfod talu hyd yn oed mwy na'r ddyled wreiddiol.

Allaf fi gwyno am feili neu swyddog gorfodi?

Mae'r deddfau sy'n dweud beth allan nhw a beth na allan nhw ei wneud yn gymhleth ac amrywiol. Dylech ofyn am gyngor gan ganolfan Cyngor ar Bopeth, Canolfan Gyngori Annibynnol, twrnai neu ganolfan gyfraith cyn dechrau cwyn.

Gallwch gwyno os:

- yw eu hymddygiad wedi bod yn rhy ymosodol, digywilydd neu fygythiol;
- ydynt wedi codi arnoch yn anghyfreithlon. Mae hyn yn golygu eu bod wedi codi nwyddau nad oes hawl i'w cymryd.

Mae'r ddeddf sy'n dweud beth y gallant ac na allant ei gymryd yn amrywio yn dibynnu ar faint y ddyled sydd arnoch chi. Dylech ddweud wrthynt os oes unrhyw eitemau yn eich eiddo ar rent, ar brydles, yn cael eu hurio neu'n eiddo i rywun arall.

- ydynt wedi codi arnoch yn afreolaidd. Mae hyn yn golygu eu bod wedi cymryd y nwyddau cywir ond nad oedd y drefn a ddilynwyd yn iawn e.e. bod y beili'n gwerthu eich nwyddau ar ôl ichi dalu'r ddyled;

Rhaid ichi gadw mewn cysylltiad â'r beili tra bydd yn delio â'ch dyled.

- yw'r beili wedi codi gormod arnoch. Mae hyn yn golygu bod gwerth y nwyddau a gymerwyd oddi wrthynt yn fwy na swm y ddyled, neu eich bod wedi talu gormod i'r beili. Os codir mwy o arian mewn arwerthiant na'r ddyled (mae hyn yn cynnwys y ffioedd, cost mynd â'ch nwyddau a'r gost o'u gwerthu), dylai'r gweddill gael ei ddychwelyd i chi. Ni chodwyd gormod os nad oes nwyddau eraill y mae modd eu cymryd.

Mae'n bwysig cofio bod prisiau arwerthiant gryn lawer yn is fel arfer na phrisiau'r stryd fawr.

Sut mae cwyno am feili neu swyddog gorfodi?

Dylech ofyn am gyngor gan ganolfan Cyngor Ar Bopeth, Canolfan Gyngori Annibynnol, twrnai neu ganolfan gyfraith cyn dechrau cwyn.

Beiliaid llysoedd sirol

Os oes gennych gŵyn am feili llys sirol, dylech ysgrifennu at reolwr llys y llys sirol dan sylw. Dylech roi eich enw, cyfeiriad, rhif yr achos, rhif y warant a'r ffeithiau am eich cwyn. Bydd y rheolwr llys yn ymchwilio i'ch cwyn wedyn ac yn ysgrifennu atoch i ddweud wrthyhch pa gamau fydd yn cael eu cymryd. Darllenwch daflen **'EX343 – Rydw i eisiau cwyno – Beth ddylwn i ei wneud?'**

Swyddogion gorfodi sifilaidd Llysoedd Ynadon

Os oes gennych gŵyn am swyddog gorfodi sifilaidd, dylech ysgrifennu at reolwr llys y Llys Ynadon dan sylw. Dylech roi eich enw, cyfeiriad, rhif y warant a'r ffeithiau am eich cwyn. Bydd y rheolwr llys yn ymchwilio i'ch cwyn wedyn ac yn ysgrifennu atoch i ddweud wrthyhch pa gamau fydd yn cael eu cymryd. Darllenwch y daflen **'EX343 - Rydw i eisiau cwyno - Beth ddylwn i ei wneud?'**

Swyddogion gorfodi (Uchel Lys)

Gallwch gwyno am swyddog gorfodi (Uchel Lys) drwy ffonio neu ysgrifennu at:

- y cwmni y mae'r swyddog gorfodi yn gweithio iddo; neu
- Gymdeithas y Swyddogion Gorfodi Uchel Lys sy'n gyfrifol am hyrwyddo safonau uwch yn y proffesiwn.

Gallwch gael gwybodaeth am Gymdeithas y Swyddogion Gorfodi Uchel Lys drwy ysgrifennu at:

Yr Ysgrifennydd

Cymdeithas y Swyddogion Gorfodi Uchel Lys
(High Court Enforcement Officers Association)

PO Box 180

Winsford CW7 WP

Rhif ffôn: 01606 860 60

Ffacs: 01606 598 000

e-bost: chairman@hceoa.org.uk

gwefan: www.hceoa.org.uk

Beiliaid anhrwyddedig

Gallwch gwyno am feili anhrwyddedig drwy ffonio neu ysgrifennu at:

- y cwmni y mae'r beili yn gweithio iddo;
- y corff a gyflogodd y beili i weithredu ar ei ran. Mae gan rai o'r cyrff hyn, awdurdodau lleol er enghraifft, drefn gwyno a gallwch gael gwybodaeth ganddyn nhw am sut i gwyno; neu
- y Llys Ynadon a gododd y gorchymyn gorfodi.

Beiliaid trwyddedig

Gallwch gwyno am feili trwyddedig drwy ffonio neu ysgrifennu at:

- y cwmni y mae'r beili'n gweithio iddo;
- y corff a gyflogodd y beili i weithredu ar ei ran. Mae gan rai o'r cyrff hyn, awdurdodau lleol er enghraifft, drefn gwyno a gallwch gael gwybodaeth ganddyn nhw am sut i gwyno; neu
- y Llys Ynadon a gododd y gorchymyn gorfodi;
- Cymdeithas y Swyddogion Gorfodi, neu Gymdeithas yr Asiantaethau Gorfodi Sifil (ACEA) sy'n gyfrifol am hyrwyddo safonau uwch yn y proffesiwn.

Gallwch gael gwybodaeth am drefn gwyno ACEA drwy ysgrifennu at:

Y Cyfarwyddwr Cyffredinol
Cymdeithas yr Asiantaethau Gorfodi Sifil (ACEA)
Kensington House
33 Imperial Square
Cheltenham
Swydd Gaerloyw GL50 QZ

Rhif ffôn: 01242 241456
gwefan: www.acea.org.uk

Gallwch gael gwybodaeth am drefn gwyno Cymdeithas y Gwasanaethau Gorfodi (ESA) drwy ysgrifennu at:

Y Cyfarwyddwr Gweithredol
Cymdeithas y Gwasanaethau Gorfodi (ESA)
Park House
10 Park Street
Bryste BS 5HX

Rhif ffôn: 0117 907 4771
Ffacs: 0117 915 4521
e-bost: enquiries@ensas.org.uk
gwefan: www.ensas.org.uk

Os ydych eisiau cwyno am feili trwyddedig gan eich bod yn credu nad yw ef/hi yn addas i ddal tystysgrif, rhaid ichi gysylltu â'r llys sirol a roddodd y drwydded.

Os nad ydych yn siŵr pa lys sirol roddodd y drwydded gallwch gysylltu â Phencadlys Gwasanaeth Llysoedd Ei Mawrhydi ar 020 7210 0516. Bydd rhaid ichi fod ag enw llawn y beili trwyddedig a'r cwmni y mae'n gweithio iddo.

Dylech nodi eich cwyn ar **'Ffurflen 4 – Cwyn yn erbyn beili trwyddedig'** sydd ar gael o unrhyw lys sirol neu o'n gwefan www.hmcourts-service.gov.uk. Dylai'r ffurflen gael ei hanfon wedyn at reolwr llys y llys lle cafodd tystysgrif y beili ei rhoi.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Bydd copi o'ch cwyn yn cael ei anfon at y beili trwyddedig a rhaid iddo ymateb yn ysgrifenedig o fewn cyfnod penodol o amser. Os na ddaw ymateb i law erbyn y dyddiad terfyn, neu os nad yw'r barnwr yn fodlon ag ymateb y beili trwyddedig, bydd y beili'n cael gwŷs i ymddangos gerbron y barnwr.

Byddwch yn cael gwybod dyddiad y gwrandawriad ac mae gennych hawl i fod yn bresennol ac i wneud datganiad os ydych eisiau.

Os ydych eisiau bod yn y gwrandawriad ond na allwch deithio i'r llys lle bydd y gwrandawriad yn cael ei gynnal, gallwch wneud cais i'r llys yn gofyn iddo drosglwyddo'r gwrandawriad i lys yn nes atoch chi sydd ag awdurdodaeth i roi tystysgrifau beili'aid.

Os yw'r barnwr yn fodlon ag ymateb y beili, byddwch yn cael gwybod am benderfyniad y barnwr.

Beth gall y barnwr ei wneud?

Ar ôl y gwrandawriad gall y barnwr gymryd y camau canlynol:

- gorchymyn bod iawndal yn cael ei dalu ichi. Mae hyn yn golygu y bydd y barnwr yn dyfarnu swm o arian ichi;
- canslo tystysgrif y beili. Mae hyn yn golygu na fydd gan y beili hawl mwyach i godi atafael am rent, dyledion traffig ffyrdd, y dreth gyngor na threthi annomestig; neu
- wrthod eich cwyn.

Beth arall y gallaf fi ei wneud?

Efallai y gallwch ddwyn achos llys neu apelio yn erbyn y ffordd y mae'r beili wedi ymddwyn. Mae hyn yn dibynnu ar y math o ddyled sydd arnoch a beth sydd wedi digwydd. Dylech ofyn am gyngor gan ganolfan Cyngor Ar Bopeth, Canolfan Gynghori Annibynnol, twrnai neu ganolfan gyfraith cyn mynd i'r llys. Os collwch chi fe allech orfod talu hyd yn oed mwy na'r ddyled wreiddiol.

Efallai y bydd rhaid ichi dalu ffi yn yr Uchel Lys neu'r llysoedd sirol. Gallwch gael y manylion am hyn a beth i'w wneud os na allwch dalu rhan neu'r cyfan o'r ffi o swyddfa unrhyw lys sirol.